

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

II. Quidnam essentialiter & formaliter sit diuina Prædestinatio, actusne voluntatis an intellectus, & qualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

DVBIUM II.

Quidnam essentialiter & formaliter sit Prædestinatio; actusne voluntatis an intellectus; & qualis.

S. Thom. I. p. q. 23. a. 2. & 4.

I Constat quidem ex dubio præcedente, quantum ad quid nominis attinet, prædestinationis vocabulo in præsentī significari, æternum quoddam Dei decretum, siue præordinationem, seu qualem qualem actum internum mentis diuinæ, quo Deus creaturas intelligentes ab æterno destinat ad gratiam & gloriam consequendam: qua ratione etiam S. Thomas hic quæst. 23. artic. 2. ait, prædestinationem non esse aliquid in prædestinatis, sed in prædestinante tantum: sed quidnam essentialiter & formaliter sit ipsa prædestinatio, nondum constat; sed bifariam controuertitur: primò an formaliter & essentialiter sit actus voluntatis, an intellectus, vel vterque; secundò qualis sit actus intellectus; an is qui dici solet Imperium, an scientia visionis; an alius actus: quæ nos sequentibus assertionibus ita distinctè explicamus.

2 Assertio I. Prædestinatio non solum supponit mente diuina varios actus intellectus, ac voluntatis; sed aliquo modo etiam vtriusque, & intellectus & voluntatis actum complectitur ac inuoluit. Hæc assertio sumitur ex S. Thom. hic quæst. 23. art. 4. & est certa & extra controuersiam. Probatur & declaratur. Nam vt colligitur ex ijs, quæ supra disp. 2. quæst. 8. & quæst. 10. de varijs actibus intellectus & voluntatis diuinæ diximus, septem actus diuinæ mentis ad præsens institutum, distingui possunt, qui omnes versantur circa creaturam intelligentem ad supernaturalem beatitudinem perducendam. Primus est scientia quædam specularia simplicis Intelligentiæ, de creatura intelligente secundum Esse possibile; & capacitate eius obedientiali, per quam perducipotest ad finem supernaturalem. Secundus est actus seu affectus voluntatis simplicis cuiusdam complacentiæ, de eodem obiecto ab intellectu præcognito. Tertius est scientia conditionata seu media de ijs rebus, quas creaturæ intelligentes in ordine ad eundem finem supernaturalem operaturæ essent, si in ordine ad eundem finem, cum talibus vel talibus circumstantijs crearentur, aut his vel illis medijs ac modis præuenirentur & iuuarentur: sine qua quidem scientia non possunt tales creaturæ infallibiliter simul & liberè perducī ad beatitudinem, vt dictum supra disp. 2. quæst. 8. dub. 5. & quæst. 10. dub. 8. & fusè persequitur hic Suarez lib. 1. de prædestinat. cap. 7. Ratio ibidem à nobis adducta breuiter est: quia cum prædestinatio diuina sit efficax & infallibilis causa eius effectus, prædestinati, necesse est vt in eius executione efficax & infallibile medium ad eundem effectum consequendum adhibeatur: at vero seclusa scientia conditionata futurorum efficax & infallibile medium esse nullum potest, quod non per se & natura sua infallibiliter ac physice, consen-

sum hominis secum trahat sublata libertate vt ibid. pluribus diximus. Quartus est voluntas simplicis complacentiæ de iisdem operationibus bonis, atque ad supernaturalem finem consequendum accommodatis, sub prædicta conditione futuris, & per scientiam conditionatam præuisis. Quintus est scientia practica de creaturis intelligentibus ad finem supernaturalem creandis, & perducendis ad eundem finem per certa media. Sextus est decretum efficax voluntatis non solum approbans tale iudicium, sed etiam rem ipsam, siue obiectum, à quo iudicium illud terminatur; ita vt voluntas efficaciter velit, ac decernat, id ipsum suo tempore esse ac fieri, quod ita cognitum est.

Quæ quidem voluntas pro varietate & diuersitate obiectorum, rursum tres actus voluntatis ratione distinctos complectitur, videlicet intentionem finis, seu ipsius gloriæ, electionem mediorum, & vsum seu voluntatem executiuam, & quasi applicationem ipsius potentiæ executiuæ (quam supponimus etiam in Deo ratione distinctam esse ab intellectu & voluntate ex dictis disputatione præcedenti quæst. 11. dub. 2.) ad opus; etsi quidam dum potentiam executiuam in Deo, negant, ratione distinctam esse ab intellectu & voluntate, consequenter etiam negent eum actum voluntatis, qui vltus dicitur, in ipso à cæteris actibus ratione distinctum esse. Septimus actus est scientia visionis, quo Deus secundum rationem nostram, statim post quemlibet actum liberum & efficacem voluntatis, absolute nouit obiectum illud, seu finem concernat, siue media, re ipsa suo tempore futurum, quod per eundem illum liberum & efficacem actum voluntatis approbatum & decretum est, vt fiat. Quæ omnia bene etiam notauit Suarez hic lib. 1. de prædestinat. cap. 14. & 16. Addunt nonnulli actum Imperij; in quo solo prædestinationem formaliter esse constitutam existimant: sed quem actum in Deo non omnes agnoscunt, vt dicemus.

Ex commemoratis autem, qui necessario admittendi sunt, septem actibus diuinæ mentis; certum in primis est, quatuor illos priores actus supponi quidem à diuina prædestinatione; quemadmodum etiam respectu cuiuslibet obiecti creati futuri, à scientia & voluntate diuina, quæ est causa rerum, supponi diximus superius disputatione 2. quæstione 8. dub. 9. & quæst. 10. dub. 5. at verò non minus etiam constat, in ijs, aut eorum aliquo prædestinationem formaliter non consistere: non solum quia prædestinatio libera est, actus autem illi in Deo sunt necessarij, ita vt nullum liberum decretum absolutum diuinæ voluntatis supponant vel includant; sed etiam quia ex vltorum actuum præcisè nihil ad extra efficitur. Quo etiam sensu Doctores communiter absolute docent, scientiam simplicis intelligentiæ (nimirum secundum se præcisè spectatam) supponi ad prædestinationem.

Nihilominus tamen prædestinationem necessariò ac essentialiter aliquo modo, siue in recto, siue in obliquo, comprehendere seu inuoluere & intellectus, & voluntatis actum, vt in secunda parte assertionis diximus, ex eo perspicuum est, quia prædestinatio diuina est actus quidam internus,

diui-

diuina mentis hominem efficaciter ordinans & perducens ad æternam beatitudinem ex dictis præcedentibus. Ergo actus aliquis diuine mentis, qui sit efficax causa rerum; at verò causa rerum nec est intellectus diuinus, siue scientia Dei sine voluntate; nec voluntas sine intellectu, ex dictis disputat. 2. quæst. 8. & 10. Ergo Prædestinatio necessario utriusque & voluntatis & intellectus actum aliquo modo complectitur & inuoluit: siue in recto utrumque, siue vnum solummodo in recto comprehendat, alteram verò in obliquo connotet; de quo inferius dicemus, postquam prius explicauerimus, quoniam sit actus illi intellectus aut voluntatis, in quorum vno vel utroque Prædestinatio essentialiter consistit.

5 Assertio II. Prædestinatio non consistit in actu, quem vocant Imperij, quocumque demum modo hic actus explicetur. Ita docent Suarez hic lib. 1. de prædest. cap. 16. Molina hic quæst. 23. artic. 2. d. 2. & Vasquez disp. 81. num. 9. & disp. 87. num. 13. post Alencem, Durandum, & Marfilium inferius citandos: contra Capreolum in 1. d. 40. quæst. 1. art. 1. & 2. Caetanum hic q. 22. art. 1. & quæst. 23. articulo 1. qui tam Prædestinationem diuinam in genere, quam prædestinationem formalem constitutam esse docent in actu Imperij, dilectionem seu electionem ad gloriam subsequente. Cui sententiæ non parum fauet Sanctus Thomas de Veritat. quæstion. 6. articulo primo, ubi dicit, ad prædestinationem supponi dilectionem & electionem eius, qui prædestinatus est. Et ad 4. ibidem ait, Prædestinationem addere ad scientiam dilectionem vel ordinationem in finem. Et hic quæstion. 23. articulo quarto, ait: Prædestinatio est pars Providentiæ: Providentiæ autem siue & Providentiæ est ratio in intellectu existens præceptiua ordinationis aliquorum in finem. Et in 2. 2. quæst. 47. articulo octavo, & quæstion. 57. per totam, & quæstion. 57. articulo sexto. plura in hunc sensum de eodem actu Imperij disserit. Eandem proinde sententiam communiter tradunt Thomista recentiores; & videtur etiam sequi Bellarminus lib. secundo, de grat. & lib. arbitrii. cap. 16. Fundamentum præcipuum est: quia alij actus intellectus aut non sunt liberi, aut non sunt causa efficax rerum: prædestinatio autem actus liber est, & simul efficax causa rerum: ut fatentur omnes.

6 Sed verius est, Prædestinationem in eiusmodi actu Imperij non consistere, & ut etiam de Providentiâ generatim quæstione præcedent. dictum. Quod priusquam probetur, aduertendum est ex 1. 2. eum actum Imperij ad præfens institutum tripliciter posse explicari, supponendo, ut cum Sancto Thoma communis habet sententiâ, actum illum esse intellectus. Primum vti is actus non sit vllum iudicium, nec vlla cognitio intellectus, sed solum informatio quadam seu intimatio facta aut ipsi voluntati diuina, aut potentia executiua de eligendis vel exequendis medijs, quibus electi infallibiliter perducantur ad beatitudinem. Et hoc modo ac sensu de Imperio loquitur Thomista citatus.

Secundo ita explicari potest, ut sit iudicium aliquod intellectus diuini, mediocum electionem antecedens, quo ex varijs medijs occurrentibus, quibus homo perducere potest ad beatitudinem, vnum tantum, seu plura certa ac determinata media assumenda statuantur, ac voluntati ita efficaciter intimantur, ut voluntas ad hæc ipsa & non alia eligenda prædeterminetur: cuiusmodi Imperij notioni fauet etiam nonnulli Sæctus Thomas 1. 2. quæst. 17. artic. 5. & 6. Tertio ut sit iudicium quoddam, seu quicumque demum actus intellectus, non solum dilectionem & electionem ad gloriam, sed etiam mediocum, quibus homo ad eam perducendus est, electionem subsequens, & solum mediocum iam ante delectationem executionem, mediante alio actu voluntatis, qui vsus dicitur, potentia executiua imperans. Quo modo de Imperio, velut peculiari quodam actu humano loquitur Sanctus Thomas 1. 2. quæst. 17. art. 3. ad 1.

7 Iam verò Prædestinationem non esse actum Imperij primo modo explicatum, probatur. Tum quia nullus datur actus intellectus possibilis, qui non sit cognitio, & vel prima, vel secunda, vel tertia operatio intellectus: quandoquidem obiectum eius adequatum est verum, ut ex philosophia & Aristotele lib. primo de Interpret. cap. 1. suppono. Tum quia nulla est actus eiusmodi constituendi necessitas, aut ratio, quibus de causis verius est, eiusmodi actum Imperij nec in homine quidem habere locum, ut docet tom. 2. q. 3. dub. 3.

8 Secundo Prædestinationem etiam non esse actum Imperij, prout is dicit iudicium necessario præfens electioni mediocum, atque ad huiusmodi actum voluntatem efficaciter præmouens ac prædeterminans, ex eo probatur. Quia autem actus ille Imperij prædeterminans, ut dictum, voluntatem ad electionem, est etiam liberè voluntarius, aut non: si non, ergo tollitur libertas electionis subsequens, ad quam voluntas antecederet & intrinsecè prædeterminatur. Sed nec liberè voluntarium esse dici potest. Tum quia, hac ratione dici non potest, antecedere electionem, cum ex libera potius electione proficiscatur, quandoquidem non potest dici voluntarius, nisi per eum actum, quo voluntas voluerit vnum vel plura certa solummodo media sibi efficaciter, ab intellectu intimari, que voluntas aut est, aut supponit electionem mediocum. Tum quia si est voluntarius antecedente voluntate, tunc ad eum rursum præcedet & prærequiritur alius actus Imperij, & ad hunc rursum alius actus voluntatis, & sic dabitur processus in infinitum, de qua re plura in prima & secunda loco citat.

9 Tertio, Prædestinationem non consistere in actu Imperij, subsequente tam intentionem finis, quam electionem mediocum, quibus perducendus est prædestinatus ad beatitudinem, & imperante solum potentia executiua mediante actu voluntatis, qui vsus dicitur, executionem mediocum electorum ad finem desil-

natum consequendum, quomodocunq; is actus explicetur; Probatur contra Thomistas ita sentientes, apud Vasquez hic disput. 87. cap. 2. Quia etsi non negauerim, hunc actum ratione ab alijs distinctam (vbi tamen negat Vasquez disput. 81. numero 9.) etiam in Deo locum habere, cum nullam imperfectionem inuoluat; & in eo etiam antea admiserimus vsus, qui est actus voluntatis, itidem ad executiuam potentiam mouendam ordinatus; non tamen in eo consistere villo modo potest Prædestinatio. Quia Prædestinatio consistit in ordinatione efficaci hominis ad æternam beatitudinem per certa media reipsa consequendam; ex dictis dub. præced. at verò actus ille Imperij, de quo loquimur, eo ipso quod supponit in Deo & intentionem beatitudinis homini conferenda, & electionem mediatorum, quibus ad beatitudinem perducendus est, supponit vtiq; hominem iam antea ad æternam beatitudinem per certa media reipsa consequendam efficaciter ordinatum: Ergo Prædestinatio nullo modo, nec adæquatè, nec inadæquatè consistit in illo actu Imperij, quem diximus; sed hic actus Imperij potius consequenter se habet ad Prædestinationem, eamque secundum rationem supponit; non secus ac ipsa executio mediatorum; quomodocunq; alioqui is actus explicetur. Omitto quod Vasquez in 1. 2. d. 49. c. 4. distinctum actum Imperij etiam in hominibus absolute & vniuersim negat sed contra communem Aristotelis 6. Eth. capit. 10. & 12. & Sancti Thomæ citat. 1. 2. quæst. 17. art. 1. & 2. 2. q. 83. art. 1. de quo alibi. Ad fundamentum autem oppositæ sententiæ inferius patebit responsio.

9 Assertio III. Prædestinatio itidem nec adæquatè, nec inadæquatè consistit in scientia visionis, seu præscientiæ absolutæ mediatorum & finis Est contra Gregorium de Valentia hic q. 23. pun. 2. qui omisso illo Imperij actu, docet, Prædestinationem formaliter consistere in alio quodam actu intellectus, qui sit præscientiæ mediatorum & finis, vt est practica & efficax respectu illorum, adiuncta diuina voluntate; siue qui sit actus præscientiæ ad scientiam visionis pertinet, quo Deus ab æterno nouit, Petrum v. g. per hæc vel illa media supernaturalia consecuturum beatitudinem. Supponit enim, quod iam superius docuerat, scientiæ visionis esse causam rerum. Sed nos contrarium tanquam multò verius supponimus ex disp. 2. q. 8. dub. 10. Vnde etiã probatur assertio. Quia scientiæ visionis non est causa rerum; sed supponit suū obiectum aut existens, aut iam aliunde futurum: Ergo etiam in præsentia, iam ante præscientiam illam, supponitur Petrus à Deo efficaciter ordinat⁹ ad beatitudinem per certa media consequendam, priusquã cognoscatur consecuturus beatitudinē: ac proinde Præscientiæ illa Prædestinationem iam antea factam supponit, & est eã secundum rationem plane posterior: Ergò impossibile est, vt Prædestinatio in illa essentialiter villo modo sit constituta. Neque S. Thomas hic, licet à Gregorio de Valentia citatus, vsipiam docuit contrarium.

10 Assertio IV. Prædestinatio essentialiter comprehendit tum iudicium practicum, siue scien-

tiam approbationis tam de beatitudine homini reipsa conferenda, quam de medijs certis, quib⁹ ad eam infallibiliter perducendus est; tum voluntatem, eundem hominem per hæc eadem media infallibiliter ac reipsa perducendi ad beatitudinem. Hæc assertio, abstrahendo à termino Prædestinationis, adeoque generatim accepta, videtur certa & fere extra controuersiam. Nemo enim negat Prædestinationem necessario & essentialiter aliquo modo (siue in recto, siue in obliquo) inuoluere vtrumque illud actum tum intellectus, tum voluntatis: solummodo est quæstio, quidnam sit scientia illa approbationis, seu iudicij practicum; & an tam voluntas seu præordinatio ipsius beatitudinis, quam destinatio mediatorum ad Prædestinationem intrinsicè pertineat; de quo iam affirmatiuum sententiam supponimus ex dub. præced. Excipio tamen Thomistas recentiores, qui etsi negare non possint, ad Prædestinationem necessariò requiri iudicium eiusmodi practicum, seu scientiam approbationis, dicunt tamen Prædestinationem in ea essentialiter constitutam non esse, sed in actu Imperij, quod assertione secunda refutauim⁹.

Probatur assertio ex scriptura. Ephes. 1. v. 11. *Prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, vt simus in laudem gloriæ eius. &c.* Vbi ad explicandam, prædestinationem, consilium intellectus diuini cum proposito voluntatis coniungitur. Ratio assertionis est. Quia Prædestinatio est actus mentis diuinæ, qui est causa hominem efficaciter perducens ad beatitudinem: sed omnis eiusmodi actus mentis diuinæ, qui est causa efficax rerum, necessario & essentialiter aliquo modo, siue in recto, siue in obliquo, inuoluit iudicium eiusmodi practicum de effectu subsecuturo; tum voluntatem, qua iudicium illud eiusque obiectum efficaciter approbetur; quaque adeo Deus absolute velit, obiectum illud esse aut fieri, quandoquidem Deus est causa rerum per intellectum ac voluntatem suam, vt constat ex disput. præcedent. quæstio. 8. dub. 10. & q. 10. dub. 4. Et confirmatur assertio; quia his duobus actibus positis, homo primùm est ordinatus efficaciter ad beatitudinem per certa media infallibiliter consequendam; vtroque autem, aut alterutro non posito, nondum est ita ad beatitudinem ordinatus: Ergo signum est, Prædestinationem vtrumque actum essentialiter aliquo modo inuoluere.

12 Assertio V. Prædestinatio essentialiter & in recto non est actus voluntatis, aut aliquid compositum ex actu voluntatis & intellectus, sed solum actus intellectus, siue practicum illud iudicium, & scientia approbationis, in obliquo connotans actum illum voluntatis; de quibus assert. præced. dictum.

Aduertendum, tamen, vt antea dictum, omnes Doctores consentiant, Prædestinationem vtriusq; potentie actum aliquo modo inuoluere vel connotare, dissentiant tamē in eo, an formaliter & in recto sit act⁹ intellectus an voluntatis, an potius aliquid quasi conflat⁹ ex vtroq;. Primò enim multi

sci-

sentiant, formaliter & in recto esse actum voluntatis. Ita Bonaventura in 1. d. 40. art. 1. quæst. 2. Scotus quæst. 1. Ariminenfis quæst. 1. art. 1. Aureolus d. 40. quæst. 1. art. 1. Eckius in Chryfopaso cent. 1. art. 1. num. 18. quos sequitur Vasquez hic disp. 87. cap. 3. qui pro eadem sententia citat, etiam Henricum, Ockamum, Almainum, & Angestum. Idem docet Ecclesia Lugdunensis lib. contra Scotum Erigenam pag. 1071. *In eo nobis placet, inquit, quia voluntatem Dei dixit Prædestinationem DEI. Quid est enim aliud prædestinatio DEI, quam æterna & immutabilis voluntas Dei ad opera sua?* &c. Fauet etiam præter Damascenum quæst. præced. dub. 1. relatum S. Augustinus lib. 1. de prædestinat. sanct. cap. 10. ubi Prædestinationem definit *gratia præparationem*; quasi dicat, propositum Dei gratiam præparans. Fauet etiam scriptura, quando de Prædestinatione loquitur sub nomine Beneplaciti diuini; item dilectionis, electionis, & propositi diuini, vt dictum dub. 1.

13 Secundò verò nonnulli docent, Prædestinationem vtrumque actum intrinsecè & in recto includere. Ita videtur sentire Molina hic q. 23. art. 2. disput. 2. qui licet asserat, Prædestinationem præcipue significare actum intellectus, addit tamen, prædestinationem *vtrumque actum coniunctum significare*; adeoque actum intellectus coniunctum cum actu voluntatis, per quam completur. Et infra: *Qua ratione, inquit, à multis dicitur Prædestinatio significare actum intellectus, & innuere actum voluntatis. Quod non sic accipiendum est, quasi eum intrinsecè non includat, &c.* Quo spectant etiam illi, qui modo vnus potentia, modò alterius actum, nomine Prædestinationis potius ac magis principaliter significari censent. Ita nonnulli, quos refert ac fere sequitur Suarez lib. 1. de prædest. cap. 17. num. 12.

14 Sed in questione nominis magis probatur tertia sententia, in assertionem explicata, quam tradunt imprimis Sanctus Thomas hic quæst. 23. a. 1. ubi ait, prædestinationem esse *rationem in DEO existentem, transmissionis creaturæ rationalis in finem vitæ æternæ.* Et ibidem addit, Prædestinationem, quantum ad obiecta, esse *quandam partem providentiæ.* Eodem modo articulo 2. Prædestinatio, inquit, est *quandam pars providentiæ.* Providentiæ autem non est in rebus prouisis, sed est *quandam ratio in intellectu prouisoris.* Et addit: Prædestinatio est *quandam ratio ordinis aliquorum in salutem æternam, in mente diuina existens.* Et ibidem ad 3. ait: *Duplex est præparatio. Quædam patientis vt patitur: & hæc præparatio est in præparatio. Quædam alia est agentis, vt agat, & hæc est in agente. Et talis præparatio est prædestinatio, prout aliquid agens per intellectum dicitur se præparare ad agendum, in quantum præconcepit rationem operis fieri.* Et sic DEVS ab æterno præparauit, prædestinando concipiens rationem ordinis aliquorum in salutem. Et rursus ibidem articulo 3. Prædestinatio, inquit, est *pars providentiæ.* Providentiæ autem, sicut & prudentiæ, est *ratio in intellectu existens, præceptiua ordinationis aliquorum in finem.* Et similia habet passim alibi, speciatim de Veritat. quæst. 6. articulo 1. Eundem sequitur Caietanus, & omnes Thomistæ recentiores hic articulo 1. &

Gregorius de Valentia punct. 2. Idem docent, Alensis 1. p. quæst. 28. memb. 1. art. 2. Richardus in 1. dist. 40. articulo 1. quæstion. 1. Durandus in 1. d. 41. q. 1. n. 9. Capreolus dist. 40. q. 1. a. 1. & 2.

Idem significat Scriptura Rom. 8. vers. 29. *Nam quos præsciuit, & prædestinauit, &c.* Rom. 11. vers. 2. *Non repulit Deus plebem suam, quam præsciuit, hoc est, prædestinauit, vt mox ex Sancto Augustinò referemus.* Act. 13. vers. 48. *Crediderunt, quotquot erant præordinati (hoc est, prædestinati) ad vitam æternam.* Ordinare enim rationis est.

Idem significant SS. Patres. Rectè ex S. Augustino lib. de bon. perseuer. cap. 18. Ecclesia Lugdunensis lib. aduersus Ioannem Erigenam, Scotum, pag. 1066. auctor. Patrum ait: [Tamen aliquando ipsam Prædestinationem, quæ nunquam sine præscientia est, etiam nomine præscientiæ significari, idem Doctor Augustinus ita ostendit, dicens: Aliquando eadem prædestinatio significatur etiam nomine præscientiæ; sicut ait Apostolus: Non repulit Deus plebem suam, quam præsciuit. Hic quod ait Præsciuit, non rectè intelligitur, nisi prædestinauit. Quod circumstantia ipsius lectionis ostendit. Loquebatur enim de reliquijs Iudæorum, quæ saluæ factæ sunt, peruentibus cæteris, &c. Et mox infra inquit sanctus Augustinus: Quod quærebat Israël hoc non est consecutus: electio autem consecuta est, cæteri verò excecati sunt. In hac ergo electione, & in his reliquijs, quæ per electionem gratiæ saluæ factæ sunt, voluit intelligi plebem, quam propterea Deus non repulit, quia præsciuit, &c. Nullus igitur qui hæc intelligit, negare vel dubitare permittitur, vbi ait Apostolus, Non repulit Deus plebem suam, quam præsciuit, prædestinationem significare voluisse. Præsciuit enim reliquias, quas secundum electionem gratiæ fuerat ipse facturus. Hoc est ergo prædestinauit. sine dubio enim præsciuit, si prædestinauit: sed prædestinasse, est hoc præscisse, quod fuerat ipse facturus.

Et rursus Augustinus lib. de bono perseuerant. c. 14. ait: *Hæc prædestinatio Sanctorum nihil aliud est quàm Præscientia & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumq; liberantur.*

Et B. Fulgentius lib. 1. ad Monim. in fin. ex S. Augustino: *Prædestinatio est, quæ sine præscientia nõ potest esse: potest autem esse sine prædestinatione præscientia. Prædestinatione quippe Deus ea præsciuit, quæ fuerat ipse facturus.* Ratio assertionis est. Quia Prædestinatio pars quædam est providentiæ, vt inferius dicitur: prouidere autem in recto est actus intellectus, cõnotans actum voluntatis, vt quæst. præced. dub. 1. diximus. Idem significat ipsum nomen prædestinationis, quod præordinationem significat, iuxta S. Thomam in cap. 8. Rom. lect. 6.

17 Nec obstat, quod aliquando Scriptura & SS. Patres Prædestinationem quandoque expriment per actum voluntatis. Hoc enim non ideo fit, quod prædestinatio formaliter & in recto sit actus voluntatis; sed tum quia eo quasi extrinsecè efficiente & denominante, actum illum intellectus, in quo essentialiter & in recto consistit prædestinatio, hæc ipsa quodammodo consummatur, vt inferius patebit. Tum quia is ipse

actus voluntatis non est absque actu intellectus, qui in recto est ipsa prædestinatio. Tum quia denique saltem in effectu idem est electio voluntatis ad gloriam per certa media, cum prædestinatione seu præordinatione intellectus ad eundem terminum. Addit Molina loc. cit. non ipsam prædestinationem in scripturis vocari Electionem, & Dilectionem; sed prædestinatos vocari electos, dilectos, ipsisque adeo electionem & dilectionem tribui: ex quo tamen non sequitur, Prædestinationem esse dilectionem vel electionem.

18 Assertio VI. Prædicum illud iudicium, siue scientia approbationis, quam dicimus esse prædestinationem, pertinet quidem ad scientiam simplicis intelligentiæ, velut quidam eius actus; sed non est tamen ipsa scientia simplicis intelligentiæ, secundum se nude spectata, etiam in quantum practica est; sed quatenus iam est à libero decreto voluntatis determinata & approbata: qua ratione etiam Prædestinatio ipsa in Deo simpliciter libera est. Ita sentiunt Alensis prima part. quæstio. 28. memb. 1. articulo 2. Durandus in 1. disp. 41. quæst. 1. Marsilius in 1. qu. 41. articulo. 1. qui expresse docent, Prouidentiam seu prædestinationem esse actum intellectus, qui præcedit voluntatem, & dicitur seu proponit, quæ voluntas debet decernere, atque communiter iudicium appellatur, vt bene etiam notauit Vasquez disput. 87. capit. 2. Idem docent Molina & Suarez locis cit.

Ratio sumitur ex dictis supra disp. 2. quæst. 8. dub. 10. vbi docuimus, scientiam illam, quæ est causa rerum, non esse scientiam visionis, sed scientiam simplicis intelligentiæ practicam, non quidem secundum se nude spectatam, sed prout à libero diuinæ voluntatis decreto est approbata; à quo etiam scientia approbationis dicitur. Cum ergo Prædestinatio diuina, talis Dei scientia sit, quæ est causa rerum, vt ex dictis liquet, necessario spectat ad scientiam simplicis Intelligentiæ; nec tamen est ipsa scientia simplicis Intelligentiæ secundum se nude spectata, etiam in quantum practica est; quia talis esse potest, etiam si nunquam in actum secundum, siue ad opus deducatur, vt ibidem diximus; sed quatenus iam est à libero decreto diuinæ voluntatis determinata & approbata. Quo ipso etiam illa, non quidem secundum se præcise spectata, sed ratione eiusmodi determinationis & denominationis, quam à libera Dei voluntate habet, & sine qua rationem prædestinationis minimè habet, rectè libera dicitur, vt ibidem explicauimus.

19 Qua ratione etiam tum scientia approbationis vniuersim, tum ipsa prædestinatio non antecedit liberum decretum voluntatis, sed hoc velut in obliquo connotans, & ab eo denominationem habens, vt formam extrinsecè denominantem supponit. Atque hoc sensu admitti potest, quod quidam Doctores subinde asserunt, scientiam necessariam, siue simplicis intelligentiæ, non esse prædestinationem, sed supponi à prædestinatione, vt videre est apud Suarez lib. 1. de prædestinat. capit. 6. numero 5. Reuera enim ratio præ-

destinationis ei ratione posterius, quam ipsa sit, aduenit, atque accedente primum libero illo Dei decreto superadditur.

20 Assertio VII. Prædestinatio, præter scientiam illam approbationis, connotantem actum voluntatis, non requirit, quantum ad suam essentiam, plures alios actus subsequentes: esto hi ad quandam eius perfectionem, atque etiam executionem pertineant. Hanc assertionem constituo propter doctrinam quandam Suariz lib. 1. de prædestinatione capit. 17. num. 14. vbi ait: *si prædestinatio ponatur in intellectu, tum eam collocandam esse in iudicio practico de medijs (adde, etiam de fine ex dub. 1.) per qua homo electus à DEO ad gloriam perducendus est infallibiliter ad illam, vt approbatio acceptato per voluntatem, atque adeo vt includente etiam scientiam illam approbationis voluntatis: vt isto modo scientia illa approbationis non tantum denominationem ab actu voluntatis, sed etiam aliquid intellectus superaddat ultra scientiam antecedentem ad illam voluntatem.* Quibus verbis indicat, ipsam quoque scientiam liberam liberæ approbationis seu voluntatis Dei, ad prædestinationem in obliquo spectantis, vt dictum, intrinsecè, essentialiter, & in recto ad prædestinationem spectare. Et ibidem num. 14. addit: *si prædestinatio tribuatur voluntati, illam ponendam esse in tota preparatione gratiæ & gloriæ, qua intelligitur in Deo, à primo decreto electionis ad gloriam, usque ad omnem voluntatem medijs, & vltimi effectus, qua est ipsa gloria, vt executioni mandanda.* Vbi indicat voluntatem quoque illam Dei, qui vsus dicitur, & potentiam executiuam immediatè applicat ad executionem decretæ prædestinationis, pertinere ad essentiam prædestinationis, si hæc in voluntate constituitur. Ex quo adiungendo prius illud dictum Suarez ex eius mente colligitur, ipsam quoque scientiam liberam eiusdem vsus, ad rationem prædestinationis pertinere.

21 Sed verius videtur id, quod in assertione dictum est, neque scientiam liberam voluntatis, vt ita dicam, prædestinantis, neque ipsius etiam vsus, ac proinde nec ipsum etiam vsus, ne in obliquo quidem spectare ad essentiam prædestinationis: sed scientiam quidem voluntatis decernentis homini gloriam & gratiam, spectare ad quandam prædestinationis perfectionem; vsus autem ipsum & scientiam vsus ad executionem. Ratio est. Quia homo iam intelligitur ad beatitudinem per certa media efficaciter consequendam ordinatus per ipsam scientiam illam approbationis, connotantem, vt diximus, liberam illam Dei voluntatem: scientia autem libera eiusdem voluntatis ratione posterior est ipsa illa voluntate, à qua terminatur; quandoquidem omnis scientia visionis supponit obiectum, ad quod terminatur, vt dictum citat. disputat. 2. quæstio. 8. dub. 10. Quæ ratio multò magis procedit de actu illo voluntatis diuinæ, qui dicitur vsus, de quæ eiusdem scientia; vt ex tertia assertione colligitur.

22 Et confirmatur; quia neque scientia reflexa ipsius scientiæ approbationis, in qua consistit prædestinatio, seu quod idem est, ipsius prædestinationis, pertinet ad essentiam prædestinationis; neque in humanis etiam reflexa-

cogniti-

cognitio actus prouidentia, seu decreti constituentis media ad aliquem finem consequendum, spectat ad essentiam prouidentia. Nihilominus tamen quia cuiusdam perfectionis est, reflexe etiam quasi cognoscere modum ac rationem suæ prouidentia, hinc etiam ad perfectionem quandam diuinæ prædestinationis pertinet reflexa illa cognitio voluntatis decernentis & prædefiniens hominem perducere ad beatitudinem per certa media. Qua ratione etiam omnis prouidentia, cum efficax est & perfecta, qualis in Deo esse non dubitatur, consequenter secum trahit actum voluntatis, qui vsus dicitur, & ad actualem executionem prouidentia pertinet.

23 Ex quibus denique etiam colligitur vera & essentialis definitio Prædestinationis; quæ ratione varia eius, quæ à Doctoribus adferuntur, definitiones intelligi debeant. Prima est S. Augustini lib. 2. de bono persequer. cap. 14. ubi eam definit. *Præscientiam & præparationem beneficiorum DEI, quibus certissime liberentur, quicumque liberantur.* Vbi nomine præscientia non est intelligenda præscientia quasi speculatiua eorum, quæ futura sunt, sed scientia practica & approbationis, quæ est causa rerum; quæ ideo etiam rectè præscientia dicitur, quia non solum duratione, sed etiam causalitate præcedit terminum ita præscitum, tanquam eius quædam causa, vt ex dictis constat. Qua de causa etiam addidit Augustinus, *& præparatio*, nimirum explanationis causa, vt significaret, non esse otiosam scientiam, sed practicam & efficaciter præparantem siue ordinantem diuina illa beneficia: per quæ ex dictis dub. 1. intelligenda sunt non solum gratia, aliaque media ad beatitudinem procurandam à Deo destinata, vt seq. quæst. dicitur, sed etiam gloria, quia & illis homo liberatur à seruitute peccati, omnisque corruptionis, efficienter siue dispositiue, ista vero formaliter. Quod si Sanctus Augustinus per præscientiam intellexisset scientiam visionis, non debuisset eam præponere præparationi, sed postponere; quando ea scientia visionis præparationem Dei subsequitur ex dictis.

24 Secunda definitio est eiusdem Augustini lib. 1. de prædestinat. Sancti. cap. 10. Vbi prædestinationem breuiter definit, *Gratia præparationem.* Quo nomine intellexit Sanctus Augustinus internum actum mentis & Intelligentia diuinæ, gratiam rationali creaturæ ab æterno præparantem & destinantem. Per gratiam autem non solum intellexit Sanctus Augustinus gratiam huius vitæ, quæ sunt media ad gloriam, sed etiam ipsam gloriam, quæ iuxta phrasin scripturæ Rom. 6. ver. 23. gratia dicitur; quia fundatur in gratia & prouenit ex gratia, vt Sanctus Augustinus ipse declarat epist. 105. ad Sixtum: *Ipsa vita æterna, inquit, quæ utique in fine sine fine habebitur, & ideo meritis præcedentibus redditur, tamen quia eadem merita, quibus redditur, non à nobis parata sunt per nostram sufficientiam, sed in nobis facta per gratiam, etiam ipsa, gratia nuncupatur; non ob aliud, nisi quia gratis datur; neque ideo, quia meritis non datur, sed quia data sunt & ipsa merita, quibus datur.* Quibus nimirum, vt ait idem S. Augustinus in Enchirid.

capit. 107. cum vita æterna redditur, quid nisi gratia pro gratia redditur?

Tertia definitio est illa, quam veluti communem refert & magistralem vocat Sanctus Thomas in 1. dist. 40. quæst. 1. art. 2. *Est præparatio gratia in presenti, & gloria in futuro;* quæ ex præcedentis explanatione patet.

26 Quarta definitio est Sancti Thomæ hic quæst. 23. art. 1. esse *rationem in Deo existentem transmissionis* (siue efficacis ordinationis & directionis) *creaturæ rationalis in finem vite æternæ.* Cum qua conuenit alia eiusdem planioribus paulò verbis explicata ibidem art. 2. *Esse rationem ordinis aliquorum in salutem æternam, in mente diuina existentem.* Vbi per rationem ordinis non intellexit rationem obiectiuam ordinis, formaliter & realiter in rebus ipsis, obiectiue autem solum in mente diuina existentem, vt contra Aureolum notauimus etiam quæst. præced. dub. 1. sed ipsam internam conceptionem, seu notitiam practicam ordinis, in Deo realiter & formaliter existentem, & efficaciter ac re ipsa ordinantem aliquos ad salutem & vitam æternam consequendam per certa media.

26 Præter has definitiones classicorum & veterum Doctorum, recentiores etiam varij varias prædestinationis definitiones adferunt, pro ut nimirum variè de natura & essentia prædestinationis, seu actu in quo ipsa essentialiter consistit, sentiunt: quas non est operæ pretium adferre, vel sigillatim expendere. Nos ex dictis hoc dubio, iuxta nostram sententiam ita definimus. *Est notitia Dei practica creaturas quasdam intelligentes efficaciter ordinans ad vitam æternam, per certa media consequendam.* Dicitur notitia Dei practica, quasi loco generis; differentia loco adduntur alia particula; nam, cum dicitur ordinans significatur, non esse quamlibet notitiam practicam, sed eam quæ est causa rerum, & dicitur scientia approbationis, cuius actus in presenti est ordinare; quod est proprium rationis. Additur efficaciter, vt significetur, eam non frustrari effectu seu termino designato, sed suum finem & terminum semper consequi, secus quam in prouidentia fieri nonnunquam diximus quæst. præcedent. Cæteris particulis explicatur obiectum, siue subiectum Cui, & terminus Prædestinationis; quæ omnia ex dictis liquent. Breuius etiam dici potest: *Actiua vel efficax ordinatio diuina aliquorum in vitam æternam per certa media consequendam.* Vbi diuina breuitatis causa dicitur, pro, in Deo realiter existens. Potest etiam dici: *Decretum efficax DEI de quibusdam ad æternam beatitudinem per certa media perducendi;* siquidem etiam decretum non solum actum voluntatis, sed etiam iudicium practicum intellectus significare potest. Quod si dicas, esse decretum efficax diuinæ voluntatis de quibusdam, &c. iam ex nostra sententia nõ erit vera & essentialis definitio, sed solū descriptio ab adiucto desumpta: quia Prædestinatio essentialiter & in recto non est actus voluntatis, sed intellectus ex dictis: quamuis & hæc quoad effectum, & fere rem ipsam obiectiue significatã, cū præcedentibus coincidat. Eodem spectat illa quæ Gregorius de Valentia quæst. 23. punct. 1. ponit, definitio: *Æternum propositum seu decretum DEI, quo Deus*

homines quosdam ordinat ac dirigit in beatitudinem supernaturalem per media supernaturalia re ipsa consequendam. Putat enim ipse pun. 2. Propositum quoque intellectus actum esse. Sed in qua re nil opus est diutius immorari.

27

Obijci potest. Si Prædestinatio est actus internus diuinæ mentis, ut hæcenus explicatum est, ergo verè dici potest, Deus est Prædestinatio; quo modo verè dicimus, Deum esse sapientiam, suumque intellectum & voluntatem, ex disp. 2. quæst. 2. dub. 7. Id autem negat Ecclesia Lugdunensis lib. contra Ioannem Erigenam Scotum tom. 2. auct. SS. Patrum pag. 1068. cum ait: *Nec aliquis unquam tam absurde & importune contentiosus fuit, ut Deum omnia disponentem, diceret esse dispositionem; omnia gubernantem diceret esse gubernationem; omnia ordinantem diceret esse ordinationem. Putamus, quod nec omnia prædestinanda prædestinantem, quisquam dixerit esse prædestinationem. Cum hæc omnia, sicut iam diximus, id est dispositio, gubernatio, ordinatio, prædestinatio, magis ad opera, vel ad operationem creatoris referenda intelligantur. Respondeo concedendo sequelam, loquendo de rigore verborum præcisè; quia reuera prædestinatio per se solum dicit actum internum in Deo; nec aliquid per se ponit in creaturis, ut expresse etiam docet Sancti Thomas hic quæst. 23. artic. 2. in quo differt à gubernatione, & dispositione apud eundem; neque Ecclesia Lugdunensis eum modum loquendi improbat, ut falsum, sed vt nouum, & quo Scotus ille ad quandam sui erroris defensionem abusus est, vt ibidem subiungitur.*

D V B I V M III.

Qua ratione Prædestinatio se habeat ad Præscientiam, Dilectionem, Electionem, Prouidentiam; & an sit huius pars, & qualis.

S. Thomas 1. p. q. 23. a. 1. 2. 4.

1

Postquam dubio præcedente naturam Prædestinationis absolutè & secundum se considerauimus, sequitur, ut explicationem eius comparare etiam, & cum respectu ad alia, cū quibus nonnullam habet affinitatem, instituamus; quando comparata hæc notitia ad distinctam ipsius prædestinationis cognitionem non parum confert. Sunt autem præter librum vitæ, de quo dub. seq. quatuor, cum quibus, ob affinitatem quandam, & similitudinem naturæ, comparari potest prædestinatio; quæ ferè etiam attingit S. Thomas hic q. 23. a. 1. 2. & 4. nimirum Præscientia, Dilectio, Electio, Prouidentia, de quibus ordine quod nobis videretur, sequentibus assertionibus, exponim⁹.

2

Assertio I. Præscientia latius patet quam Prædestinatio; & quamuis vno quodam sensu dici possit genus ad Prædestinationem; alio tamen sensu plane est extra essentiam Prædestinationis; siue vt quiddam præsuppositum ad Prædestinationem; siue etiam vt quiddam ea posterius. Sequi-

tur ex dictis præcedente dubitatione, nec est de hac assertionem vlla specialis controuersia. Probatur & declaratur ordine quoad singulas partes. Primam enim frequentissimè tradunt SS. Patres, quando de prædestinatione agunt: qui eandem, etiam omnes causam assignant, quod præscientia sit etiam malorum, scilicet culpæ, prædestinatio verò bonorum tantum. S. Leo epist. 9. ad Petrum Antiochenum: *Credo, inquit, Deum prædestinasse solum bona; præsciuisse vero bona malaque*: Anthor hypognostici lib. 6. *Non omne, inquit, quod præscit, Deus prædestinat. Mala enim tantum præscit, & non prædestinat. bona verò & præscit, & prædestinat.* Similia habent Concilium Atrouicanum II. can. 25. Concilium Valentinum sub Lothario, Prosper, resp. ad obiect. 14. & 25. Gall. ex S. Augustino lib. 1. de prædest. cap. 10. Fulgentius lib. 1. ad Monimum sub fin. Nec dissentit Anselmus opusc. de concord. præscient. & prædestinat. capit. 2. vbi ait, *Prædestinatio non solum bonorum est, sed malorum potest dici.* Is enim seipsum explicat, loqui de malis, in quantum entia, seu actus positui sunt, vt dictum disputat. 2. quæstio. 10. dub. 6. *Quare etiam Ecclesia Lugdunensis lib. aduersus Ioannem Erigenam Scotum tomo 2. Auctor. Sanctorum Patrum pag. 1066. eiusdem Ioannis propositionem, Præscientiam & prædestinationem vnum idemque esse, damnat his verbis: Nos autem, repudiato huius uouitatis errore, teneamus certissimam & firmissimam fidei regulam: & DEO adiuvante fideliter discernamus, aliquando dici præscientiam, quæ omnino prædestinatio esse non possit.* Id quod ibidem pluribus persequitur & demonstrat.

3

Et ratio huius discriminis est manifesta. Quia præscire generatim & absolutè solum dicit notitiam, non autem approbationem & causalitatem in cognoscente, respectu obiecti cogniti; prædestinatio autem, cum sit scientia practica & approbationis, respectu termini prædestinati, dicit & includit etiam approbationem, & causalitatem eiusdem in prædestinante: *DEVS* autem peccata omnia ab æterno quidem nouit, adeoque præscit, sed non approbat, neque causat, vt dictum disput. 2. quæst. 8. & 10. cum de obiectis diuinæ scientiæ & voluntatis ageremus: quare etiam peccata ab eo non prædestinari dictum dub. 6. q. 10.

Atque hæc ratio sufficienter ostendit, præscientiam latius patere, quam Prædestinationem, si præscientia accipitur pro scientia visionis, quasi speculatiua, qua *DEVS* ab æterno nouit, omnia, quæ futura essent. At verò si præscientia accipitur pro scientia approbationis, qua *Deus* bona solum, non autem peccata scire dicitur; iuxta illud, *Nescio vos*, &c. quo modo etiam in definitione prædestinationis accipi dixim⁹ dub. præced. ratio illa non procedit; sed est tamen nihilominus alia eiusdem rei ratio: nimirum quod præscientia hoc modo accepta respicit omnem prorsus effectum Dei, qui non potest non esse bonus: Prædestinatio autem eum solum, qui propriè spectat & ordinatus est ad salutem electorum, vt dictum dub. 1. & fusius dicitur quæst. seq.